

[Bausngaard.]

i byrdefordelingen. En blot og bar ophævelse af de faste skatter betyder ingen lettelse for landbruget, men blot en flytning af byrderne inden for landbrugserhvervet; det bliver en intern foreteelse. Man vil lette de større brug for byrder og overføre byrderne til de mindre brug; det bliver resultatet, hvis man kun vil ophæve de faste skatter uden byrdelettelse for den del af landbruget, der har disse skatter. Jeg synes ikke, at en sådan udvikling ville være rimelig, for det er jo ikke mindst det lille landbrug, der i dag har økonomiske vanskeligheder. Jeg minder her om, at små landbrugere i disse år i meget stort tal har måttet tage beskæftigelse uden for deres egen bedrift for at klare dagen og vejen.

Det, der presser sig på, synes mig at være en lettelse i byrderne, og det er ikke blot en opgave, der skal løses af hensyn til landbrugserhvervet selv; det er landets økonomiske fremtid, der her står på spil, for sandheden er den, at hvis vi ikke kan bygge på den meget store del af valutaindtægten, der hidrører fra landbrugseksporten, kan vi ikke fortsætte udbygningen af vor industri og dermed sikre en fortsat høj beskæftigelse og velstand.

Jeg vil gerne sige et par ord om boligbyggeriet, for det indtager, som jeg før har nævnt, en fremtrædende plads blandt den nærmeste tids opgaver.

Diskussionen om forholdet mellem det sociale byggeri og det private byggeri er ved at blusse op igen. Jeg giver ærlig talt ikke ret meget for den diskussion. Jeg synes, man her skulle se, fra begge sider i øvrigt, at komme bort fra slagordene. Denne diskussion interesserer ikke befolkningen så forfærdelig meget, i hvert fald ikke den del af befolkningen, der mangler lejligheder. For den er problemet: kan jeg få en lejlighed, og hvad koster den? Skal der derfor komme noget fornuftigt ud af byggediskussionen, gælder det om, at man virkelig erkender de egentlige fejl og viser vilje til at afhjælpe disse fejl; og der er fejl, som går igen ved begge former for byggeri.

Det har været nævnt, at socialt boligbyggeri giver billigere lejligheder. Det kan synes rigtigt og er i øvrigt delvis rigtigt, men det er på den anden side ikke mærke-

ligt, når der gives boligtilskud til lejligheder i socialt byggeri, men ikke til lejligheder i privat byggeri. Jeg tror, det var værd igen at tage den tanke op, som før har været fremme, at boligtilskuddene skulle følge lejeren og ikke ejeren. Som det er i dag, kan lejere med relativt høje indkomster, og som bor i socialt boligbyggeri, få boligtilskud, medens modsat folk, der ikke er så heldige at bo i en socialt bygget lejlighed, men er henvist til en privat bygget lejlighed, selv med en meget lille indkomst ikke kan få andel i disse kvadratmetertilskud. Jeg tror, man skal se på dette. Jeg ved vel, at der er vanskeligheder forbundet med boligtilskud til privat byggeri; men som det er i dag, er det på den anden side ikke rimeligt over for lejerne.

Hvis boligtilskuddene kunne følge lejeren, uanset om han bor i en socialt eller privat bygget lejlighed, kunne man opnå det mere rimelige, at tilskuddet blev sat i forhold til lejerens indtægt. Jeg erkender, at så måtte det private byggeri, der ville ind under en sådan ordning, underkaste sig kontrol med både kvalitet og byggepris.

Her kommer for mig at se et andet forhold ind, som jeg også tror det vil være gavnligt at tage med i overvejelserne. Det er spørgsmålet om kommunegaranti over for lån til privat byggeri. En sådan garanti gives i dag mange steder uden hensyn til byggepris. Den tale, der har været om, at det private byggeri har været for dyrt, kan vel næppe helt afvises. Mon ikke et krav om maksimale byggeudgifter som betingelse for at opnå kommunegaranti kunne hjælpe på dette område?

Endelig er der et helt tredje område: det utraditionelle byggeri. Der er vanskeligheder også her, det ved jeg, men jeg føler også, at der her er forhold, som må og skal ændres, for sandheden er den enkle, at vi skal bygge flere lejligheder, end vi gør i dag, og vi kan med den forhåndenværende arbejdskraft ikke gøre det, medmindre der lægges endnu mere vægt på netop det utraditionelle byggeri. Det utraditionelle byggeri kan efter min bedømmelse hjælpe til billigere byggeri og til mere byggeri; men dér kan det ikke nytte at lukke øjnene for, at byggemonopolerne på visse felter medvirker til en fordyrelse af byggeriet derved, at man tillader provision til mellem-